

EVROPSKÝ PARLAMENT

2009 - 2014

Dokument ze zasedání

A7-00314/2013

1. 10. 2013

ZPRÁVA

o přehodnocení vzdělávání
(2013/2041(INI))

Výbor pro kulturu a vzdělávání

Zpravodajka: Katarína Neveďalová

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	18
STANOVISKO VÝBORU PRO ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ VĚCI	22
VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU	27

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o přehodnocení vzdělávání

(2013/2041(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na články 165 a 166 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 20. listopadu 2012 nazvané „Přehodnocení vzdělávání: investice do dovedností pro dosažení lepších socioekonomických výsledků“ (COM(2012)0669),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 28. listopadu 2012 nazvané „Roční analýza růstu na rok 2013“ (COM(2012)0750),
- s ohledem na závěry Rady ze dne 15. února 2013 o investicích do vzdělávání a odborné přípravy – reakce na sdělení „Přehodnocení vzdělávání: investice do dovedností v zájmu dosažení lepších socioekonomických výsledků“ a na Roční analýzu růstu na rok 2013,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 23. listopadu 2011 o návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí „ERASMUS PRO VŠECHNY“ – Program Unie pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport (COM(2011)0788),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 10. září 2012 nazvané „Návrh společné zprávy Rady a Komise za rok 2012 o provádění obnoveného rámce evropské spolupráce v oblasti mládeže (strategie EU pro mládež 2010–2018)“ (COM(2012)0495) a příslušný pracovní dokument útvarů Komise (SWD(2012)0256),
- s ohledem na závěry Rady ze dne 26. listopadu 2012 o vzdělávání a odborné přípravě v rámci strategie Evropa 2020 – přínos vzdělávání a odborné přípravy k hospodářskému oživení, růstu a zaměstnanosti¹,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 20. prosince 2011 nazvané „Vzdělávání a odborná příprava v inteligentní a udržitelné Evropě podporující začlenění“ (COM(2011)0902),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 3. března 2010 nazvané „Evropa 2020: strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění“ (COM(2010)2020),
- s ohledem na závěry Rady ze dne 11. května 2010 o sociálním rozměru vzdělávání a odborné přípravy²,
- s ohledem na usnesení Rady ze dne 28. listopadu 2011 o obnoveném evropském programu

¹ Úř. věst. C 70, 8.2.2012, s. 9.

² Úř. věst. C 135, 26.5.2010, s. 2.

pro vzdělávání dospělých (2011/C 372/01)¹,

- s ohledem na závěry Rady ze dne 12. května 2009 o strategickém rámci evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy („ET 2020“)²,
 - s ohledem na doporučení Rady ze dne 5. září 2012 o uznávání neformálního a informálního učení (COM (2012) 0485)³,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 1. prosince 2011 o řešení problému předčasného ukončování školní docházky⁴,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 12. května 2011 o učení se v raném věku v Evropské unii⁵,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 12. května 2011 o iniciativě „Mládež v pohybu – rámec pro zlepšení evropských systémů vzdělávání a odborné přípravy“⁶,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 18. května 2010 o klíčových schopnostech pro měnící se svět: provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“⁷,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 18. prosince 2008 o celoživotním učení jako základu znalostí, kreativity a inovací – provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“⁸,
 - s ohledem na stanovisko Výboru regionů ze dne 12. dubna 2013 o přehodnocení vzdělávání⁹,
 - s ohledem na článek 48 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro kulturu a vzdělávání a stanovisko Výboru pro zaměstnanost a sociální věci (A7-00314/2013),
- A. vzhledem k tomu, že jedním ze stěžejních cílů strategie Evropa 2020 je snížení míry předčasného ukončení školní docházky na méně než 10 % a zvýšení podílu příslušníků mladší generace s ukončeným terciárním vzděláním či řádným odborným vzděláním na minimálně 40 %;
- B. vzhledem k tomu, že strategický rámec pro oblast vzdělávání a odborné přípravy (ET 2020) obsahuje referenční hodnoty, podle nichž se má nejméně 95 % dětí mezi čtyřmi lety věku a věkem nástupu povinné základní školní docházky zapojit do vzdělávání v raném věku, podíl 15letých s nedostatečnými schopnostmi v oblasti čtení, matematiky

¹ Úř. věst. C 372, 20.12.2011, s. 1.

² Úř. věst. C 119, 28.5.2009, s. 2.

³ Úř. věst. C 398, 20.12.2012, s. 1.

⁴ Úř. věst. C 77 E, 16.3.2012, s. 27.

⁵ Úř. věst. C 377 E, 7.12.2012, s. 89.

⁶ Úř. věst. C 377 E, 7.12.2012, s. 77.

⁷ Úř. věst. C 161 E, 31.5.2011, s. 8.

⁸ Úř. věst. C 45 E, 23.2.2010, s. 33.

⁹ Úř. věst. C 139, 17.5.2013, s.51

a přírodních věd by měl být nižší než 15 %; průměrně alespoň 15 % dospělých (ve věku 25 až 64 let) by mělo být zapojeno do programů celoživotního učení;

- C. vzhledem k tomu, že jednou z hlavních priorit EU je podpora mobility, a vzhledem ke stanovenému cíli, že do roku 2020 by mělo 20 % vysokoškolských absolventů strávit část svého studia na univerzitě v zahraničí; vzhledem k tomu, že mobilita studentů, učitelů a pracovníků má klíčovou úlohu při evropské integraci;
- D. vzhledem k tomu, že programy mobility mládeže na období 2014–2020 by měly nabízet skutečné příležitosti k učení a získání nových dovedností, čímž by přispěly ke zvýšení míry zaměstnanosti mladých lidí;
- E. vzhledem k tomu, že Komise ve své Roční analýze růstu na rok 2013 žádá podporu růstu a konkurenceschopnosti a řešení nezaměstnanosti a sociálních důsledků krize pomocí dostatečných investic do vzdělávání a odborné přípravy;
- F. vzhledem k tomu, že nezaměstnanost mladých lidí ve věku nižším než 25 let v EU v březnu 2013 činila 23,5 % a že se současně nepodařilo obsadit více než 2 miliony volných pracovních míst; vzhledem k tomu, že v některých členských státech roste počet nezaměstnaných a prodlužuje se doba nezaměstnanosti a sladit nabídku a poptávku na trhu práce se daří stále méně;
- G. vzhledem k tomu, že přetrvávající hospodářská krize a úsporná opatření prováděná v některých členských státech za účelem fiskální konsolidace staví občany EU do velmi obtížných situací v podobě nezaměstnanosti, sociálního vyloučení a chudoby; vzhledem k tomu, že dopad krize, zejména na mladé lidi, vede v krajních případech k podvýživě nebo psychickým problémům; vzhledem k tomu, že zejména v členských státech s méně stabilními ekonomikami rozpočtové škrty ve vzdělávání znesnadnily přístup ke vzdělání a zhoršily úroveň vyučování;
- H. vzhledem k tomu, že krize a úsporná opatření mají přímý negativní dopad na perspektivu, že mladí lidé získají přístup ke vzdělávání a zaměstnání a vytrvají v nich; vzhledem k tomu, že výdaje na vzdělání představují investici do budoucnosti, a proto by se jich neměla úsporná opatření týkat;
- I. vzhledem k tomu, že mladí lidé čelí stále větším obtížím při přechodu ze vzdělávacího systému do zaměstnání a nedostatek institucionalizované interakce mezi vzdělávacími institucemi a pracovním trhem zvyšuje riziko vysokého stupně nezaměstnanosti; vzhledem k tomu, že vysoce kvalitní odborná příprava je závislá na úzké spolupráci veřejného a soukromého sektoru, do níž jsou ve velké míře zapojeni sociální partneři;
- J. vzhledem k tomu, že přístupné, pružné a kvalitní vzdělání a odborná příprava mají zásadní vliv na osobní rozvoj mladých lidí a jejich uspokojení, přispívají k jejich aktivnímu občanství a blahobytu a posilují jejich adaptabilitu i schopnost být přínosem ve společnosti a pracovním prostředí; vzhledem k tomu, že hospodářské a sociální problémy prohlubují u občanů euroskepticismus;
- K. vzhledem k tomu, že šikana ve školách maří dobré životní podmínky mladých lidí a vede ke studijním neúspěchům a předčasnému ukončování školní docházky;

- L. vzhledem k tomu, že otevřené vzdělávací zdroje zlepšují kvalitu, přístupnost a spravedlnost systémů vzdělávání a umožňují, aby byl proces učení díky informačním a komunikačním technologiím a využití nových technologií interaktivní, kreativní, flexibilní a individualizovaný; vzhledem k tomu, že otevřené vzdělávání zlepšuje podporu celoživotního učení trvalou zaměstnatelnost;
- M. vzhledem k tomu, že i přes celkovou vysokou míru nezaměstnanosti mladých lidí je v některých odvětvích, jako jsou IKT či zdravotnictví, stále těžší obsadit volná pracovní místa kvalifikovanými zaměstnanci; vzhledem k tomu, že v některých členských státech lze pozorovat rostoucí nesoulad mezi kvalifikacemi absolventů a dovednostmi požadovanými na trhu práce;
- N. vzhledem k tomu, že potřeby trhu práce se rychle mění; vzhledem k tomu, že je nutné usilovat o kvalitní vzdělávání a osobnostní rozvoj a důkladně zkoumat budoucí trendy vývoje poptávky na trhu práce, aby bylo možné podle nich upravit a modernizovat učební osnovy ve vzdělávání a odborné přípravě a strategie celoživotního učení a nabízet potřebné dovednosti pro potřebná povolání, kam patří využívání nových technologií a sociálních sítí, aniž by tím utrpěl akademický cíl předávání znalostí; vzhledem k tomu, že s tím, jak se mění vzdělávací modely, se musí současně měnit i povolání pedagoga, pokud jde např. o dovednosti, kvalifikace, postavení i kariéru;
- O. vzhledem k tomu, že dovednosti, technologie a pracovní místa se rychle vyvíjejí a každý člověk bude nucen se v průběhu svého pracovního života několikrát přizpůsobit novým technologiím, a musí mít proto základní znalosti, které budou dostatečným základem pro to, aby tak mohl činit;
- P. vzhledem k tomu, že se ukázalo, že stimulace hospodářského růstu, produktivity a komplexnosti na vnitrostátní úrovni má nesmírný vliv na trh práce, zvyšování počtu pracovních míst a jejich vytváření i kvalitu a na lepší začlenění mladých lidí na pracovní trh;

Všeobecné připomínky

1. vítá sdělení Komise, zvláště pak jeho silný důraz na boj proti nezaměstnanosti mladých lidí pomocí investic do dovedností, a klade důraz na potřebu modernizace systémů vysokoškolského vzdělávání a na podporu odborného vzdělávání a odborné přípravy na světové úrovni, flexibilních vzdělávacích plánů, a to i prostřednictvím podpory otevřených vzdělávacích zdrojů, studia při zaměstnání a zapojení sociálních partnerů do jejich vytváření; dále vítá snahu řešit nedostatek náležitě kvalifikovaných učitelů a školitelů efektivnějším náborem učitelů, jejich udržením a profesní podporou;
2. domnívá se, že úloha vzdělávání je mnohem širší než pouhé plnění hospodářských cílů evropských a vnitrostátních strategií; z tohoto pohledu znovu zdůrazňuje, že primárním posláním vzdělávání je připravovat jedince na život a vést je k tomu, aby byli aktivními občany ve stále složitější společnosti;
3. konstatuje, že kvůli hospodářské a finanční krizi si mnoho rodin již nemůže dovolit platit vysokoškolské vzdělávání, což na této úrovni vedlo k nárůstu míry předčasného zanechání studia; je přesvědčen, že by členské státy měly zaručit právo všech osob na bezplatné,

kvalitní a všeobecné vzdělání, a to bez ohledu na jejich ekonomickou situaci;

4. připomíná, že vyšší úroveň jazykových schopností přispívá k větší mobilitě a zaměstnatelnosti, porozumění jiným kulturám a rozvoji mezikulturních vztahů; plně podporuje Komisi předložený návrh nového cíle EU v oblasti jazykových znalostí, podle něhož by do roku 2020 mělo umět jeden cizí jazyk nejméně 50 % dětí ve věku 15 let a nejméně 75 % z nich by se mělo učit i druhý cizí jazyk;
5. bere na vědomí, že nedostatečné jazykové dovednosti představují největší překážku volného pohybu pracovníků a mezinárodní konkurenceschopnosti podniků v Unii, zejména v oblastech, ve kterých žijí evropští občané v těsné blízkosti hranice se sousední zemí, v níž se hovoří jinou řečí; připomíná, že učení se cizímu jazyku se považuje za mnohem efektivnější v raném věku;
6. trvá na tom, že musí být zajištěna mobilita studentů s cílem zvýšit jejich znalost jazyků a zlepšit jejich komunikační dovednosti, což jsou základní předpoklady pro to, aby se mohli přizpůsobit společnému pracovnímu trhu v EU;
7. vyzývá k holistickému přístupu ke vzdělání a odborné přípravě, který zohledňuje jak akademické, tak profesní aspekty, a připomíná, že je třeba uznat širší poslání vzdělávání s ohledem na osobní růst a rozvoj; naléhavě vyzývá k další podpoře získávání a uznávání schopností na základě neformálního vzdělávání a informálního učení a podtrhuje významnou úlohu neformálního a informálního učení jako součásti celkové strategie celoživotního učení, jejímž cílem je znalostní společnost podporující sociální začlenění se silnými jednotlivci a aktivními občany; zdůrazňuje, že naplnění této strategie bude záležet na míře nezávislosti, které budou moci naši mladí lidé dosáhnout;
8. vyzývá členské státy, aby prováděly důsledné referenční srovnávání s příslušnými evropskými modely osvědčených postupů v oblasti vzdělávání a zaměstnanosti;
9. připomíná hlavní záměry a cíle, ke kterým se EU zavázala v rámci strategie Evropa 2020, tedy za účelem realizace inteligentního a zeleného růstu podporujícího začlenění a vytvoření silné a inovativní Evropské unie, podpory sociálního začleňování a dosažení vyšší míry solidarity spolu s přípravou občanů na úspěšný život přinášející naplnění; poukazuje na stěžejní cíl, aby výdaje na výzkum a inovace dosahovaly 3 % HDP;
10. vyzývá členské státy, aby veřejné výdaje a investice do vzdělání, odborné přípravy, výzkumu a inovací zařadily mezi své priority; připomíná, že rozpočtové škrty v těchto oblastech budou mít negativní dopad na vzdělávání a že investice v těchto oblastech mají zásadní význam pro hospodářskou obnovu a celosvětovou konkurenceschopnost Unie i pro pokrok v rámci dosahování cílů strategie Evropa 2020;
11. rozhodně podporuje sledování situace v členských státech a zahájení rozpravy s příslušnými zúčastněnými stranami na úrovni Unie, která se bude týkat efektivity a přínosů investic do vzdělávání a odborné přípravy; zdůrazňuje, že vzdělání zaručuje udržitelný rozvoj, který by měl být i nadále prioritou bez ohledu na současnou krizi;
12. naléhavě vyzývá členské státy, aby přijaly právní předpisy zakazující diskriminaci na základě pohlaví, sexuální orientace, genderové identity, zdravotního postižení,

náboženského vyznání nebo přesvědčení a věku v oblasti vzdělávání; naléhavě vyzývá Radu k bezodkladnému přijetí horizontální antidiskriminační směrnice, která má klíčový význam pro zaručení skutečné rovnosti a pro boj proti předsudkům a diskriminaci, a to i ve školách;

13. vyzývá členské státy, aby zajistily rovnost v přístupu ke vzdělání a navrhly opatření, která odpovídají potřebám studujících, především ze zranitelných skupin, jako jsou lidé, kteří nestudují, nemají zaměstnání a ani neprocházejí odbornou přípravou;
14. vyzývá k vytvoření zvláštních opatření, která by lépe propojovala vzdělávání a odbornou přípravu s pracovním prostředím, aby se posílila konkurenceschopnost a předvíдалy se budoucí potřeby pracovního trhu; zdůrazňuje význam regionálních politik, které podporují zřizování regionálních „inkubátorů inovací“, které spojují tvůrčí podniky, univerzity, investory a kulturní subjekty za účelem podpory vzdělávání a odborné přípravy;
15. doporučuje, aby vzdělávání a věda byly zahrnuty jako prioritní oblasti do strategických dokumentů členských států týkajících se programového období 2014–2020 s cílem zajistit zdroje pro rozvoj těchto oblastí, zavedení nových vzdělávacích technologií, včetně odborné přípravy pedagogických pracovníků, a pro zvýšení výukových standardů;
16. vyzývá členské státy, aby usilovaly o užší propojení mezi klíčovými strategickými politickými výzvami, které byly pojmenovány v průběhu evropského semestru, a činnostmi v rámci otevřených metod spolupráce (OMC) zaměřenými na podporu členských států s cílem zajistit vysoce kvalitní a dostupné vzdělávání a odbornou přípravu také v době fiskálních omezení;

Mládež – investice do budoucnosti

17. připomíná, že mladí lidé mají velký potenciál a zásadní úlohu při dosahování cílů strategie Evropa 2020 v oblasti vzdělávání a zaměstnanosti; členským státům připomíná úzkou spojitost mezi předčasným ukončením školní docházky, nedostatkem dovedností potřebných k uplatnění na trhu práce a nezaměstnaností mladých lidí; připomíná také, že vzdělávání a péče v raném věku spolu s klíčovou úlohou, jež hrají rodiče, jsou základem dalšího učení a rozvoje mladých lidí, ale že by měly být poskytovány výlučně hravou formou, a nikoli školskými metodami či pod tlakem s důrazem na dosažení úspěchů;
18. zdůrazňuje, že mladí lidé jsou rovněž nejzranitelnější částí společnosti; podtrhuje, že je důležité, aby v sociální vizi Unie byli mladí lidé uznáni jako prioritní skupina, a vyzdvihuje význam rozšíření mobility mládeže; vyzývá dále členské státy, aby v zájmu snížení počtu případů předčasného ukončování školní docházky a zajištění skutečného přístupu ke vzdělávání pro všechny podporovaly opatření proti šikaně;
19. žádá, aby se při koncipování a realizaci strategií celoživotního učení počítalo s organizacemi mládeže a občanské společnosti a jejich zapojením; vyzdvihuje rovněž jejich roli doplňujících poskytovatelů vzdělání v oblasti neformálního a informálního učení a příležitostí k dobrovolné činnosti, kteří u studujících a u mladých lidí přispívají k rozvoji průřezových dovedností a individuálních osobních schopností, jako je schopnost kreativního a kritického myšlení, smysl pro iniciativu, schopnost zpracovávání informací

a řešení problémů, týmové práce a komunikace a také sebedůvěra a schopnost vést druhé lidi či podnikat;

20. vyzývá k tomu, aby byla uznávána kvalifikace, kterou mladí lidé získají během svých studií mimo domovské univerzity, především kvalifikace získaná v rámci programu Erasmus;
21. žádá, aby byli studující a jejich organizace zapojeni do procesů rozhodování o vzdělávání, a zdůrazňuje nutnost toho, aby se učení zakládalo na strukturovaném dialogu se studujícími, pokud jde o přípravu učebních osnov a metod podporujících zájem o celoživotní učení;
22. naléhavě vyzývá členské státy, aby se zasazovaly o zvyšování přitažlivosti odborného vzdělávání a přípravy a posílení jejich významu z hlediska trhu práce a učinily z nich nedílnou součást vzdělávacího systému při současném zajištění kvality; žádá výraznější zaměření na získávání základních dovedností prostřednictvím formálního i informálního vzdělávání od raného věku, ale i u dospělých, a také průřezových dovedností, zvláště pak zavedením školení v oblasti podnikání a IKT ve spolupráci s podnikatelskou sférou a podnícením tvořivosti, což mladým lidem pomůže najít uplatnění na trhu práce a zvýšit jejich zaměstnatelnost, jakož i rozvíjet možnosti k tomu, aby si založili své vlastní podniky; zdůrazňuje, že je zapotřebí, aby členské státy vytvořily podpůrné mechanismy pro neúspěšné začínající podniky a aby odstranily byrokratickou zátěž;
23. uznává, že je důležité vytvořit a zavést v celé Evropě systémy podnikatelského vzdělávání; zdůrazňuje, že přístupnost podnikatelského vzdělávání pro studenty se různí a často je určována na institucionální úrovni; vyzývá proto členské státy a místní a regionální orgány, aby prvky podnikatelského vzdělávání zařadily ve spolupráci se vzdělávacími institucemi do obsahu učiva v základním vzdělávání, v odborné přípravě a ve vysokoškolském vzdělávání; domnívá se, že zvláštní pozornost by se měla věnovat překonávání nerovností a podstatných rozdílů při vytváření podnikatelského vzdělávání, jak ukázal průzkum z roku 2008 o podnikatelství ve vysokoškolském vzdělávání a potvrdilo symposium na vysoké úrovni v Budapešti v roce 2011;
24. zdůrazňuje, že vyšší úroveň vědomostí a dovedností je nezbytná; zdůrazňuje, že v rámci vzdělávání je třeba zvýšit přitažlivost a význam předmětů v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM), jakož i odvětví, v nichž se v budoucnu očekává nedostatek pracovních sil a která budou v nadcházejících letech potřebovat větší počet kvalifikovaných pracovníků a která pravděpodobně zajistí kvalitní a udržitelná pracovní místa (např. zelená ekonomika, služby pro podniky, IKT, zdravotnictví a školství); uznává, že předměty STEM jsou mimořádně důležité, protože v době krize umožňují většímu počtu mladých lidí najít zaměstnání, a proto také žádá, aby se během studia dbalo na vyvážený poměr mezi získáváním teoretických znalostí a praktických dovedností, aniž by bylo zanedbáváno studium společenských věd;
25. vyzývá členské státy, aby rovněž poskytovaly efektivnější vzdělávání zaměřené na průřezové dovednosti, jazykové a podnikatelské dovednosti v zájmu dosažení vyšší zaměstnatelnosti lidí v celé EU; vyzývá členské státy, aby vzdělávaly své občany ohledně jejich práv vyplývajících z evropského občanství, občanských povinností a závazků a toho, jak mohou ke svému prospěchu využívat právo na volný pohyb v EU; zdůrazňuje,

že s ohledem na rozvoj aktivního občanství a sociální integraci musí být dostatečná pozornost v průběhu celého vzdělávacího procesu věnována humanitním vědám;

26. zdůrazňuje, že je třeba, aby byly osnovy mezioborové a aby byly koncipovány tak, aby poskytovaly otevřené přenosné dovednosti, a aby lidé mohli měnit jednu oblast studia za jinou; zdůrazňuje potřebu klást zvláštní důraz na výuku předmětů a obsahu, v jejichž případě bylo ve vnitrostátních a mezinárodních statistikách pro jednotlivé členské státy poukázáno na jejich nedostatek;
27. zdůrazňuje, že je třeba se zaměřit na propojení mezi vzděláváním, očekáváními mladých lidí a potřebami pracovního trhu, aby se usnadnil a zkvalitnil jejich přechod ze systému vzdělávání na trh práce a zajistila se rovněž jejich nezávislost;
28. zdůrazňuje význam podpory mladých lidí, zejména těch, kteří se nevzdělávají, nemají zaměstnání ani nejsou zapojeni v profesní přípravě (tzv. NEETs) tak, aby mohli využívat kvalitních možností stáží a učňovské přípravy, vzdělávacích programů druhé šance, zavedených duálních výukových modelů a učení založeného na pracovní činnosti, jakož i zvláštních opatření na podporu přístupu k vysokoškolskému vzdělávání a aktivního začlenění do vzdělávacího a pracovního procesu; všechny tyto možnosti považuje za významné kroky při přechodu ze vzdělávacího do pracovního procesu i v rámci snižování míry nezaměstnanosti mládeže;
29. vyzývá členské státy, aby přijaly opatření na zvýšení účasti zaměstnanců a nezaměstnaných na programech změny povolání a rekvalifikace, a snížily tak riziko nezaměstnanosti, zejména dlouhodobé, jež hrozí té části pracovníků, po jejichž profesní činnosti je stále menší poptávka;
30. vyzývá členské státy, aby motivovaly zaměstnavatele k vypisování většího počtu kvalitních stáží, aby vytvořily jasná kritéria kvality s cílem zabránit zneužití a zjednodušily administrativní postupy podnikům, které mladým lidem nabízejí pracovní příležitosti nebo možnosti odborné přípravy, aby si mohli vylepšit svou profesní dráhu;
31. připomíná členským státům, že programy EU jsou důležité pro podporu vzdělávání, mobility, jazykových dovedností, aktivního občanství, evropských hodnot, kulturního povědomí a jiných cenných dovedností, které souhrnně přispívají k lepší zaměstnatelnosti a posilování mezikulturního porozumění mladých lidí; zdůrazňuje, že potřebují další podporu ve víceletém finančním rámci na období 2014–2020 s důrazem na mobilitu ve vzdělávání, spolupráci a politickou reformu;
32. poukazuje na přidanou hodnotu, kterou mají zkušenosti získané v zahraničí, aby se pomohlo lidem, kteří předčasně ukončili školní docházku, a mladým lidem bez vzdělání nalézt zaměstnání; domnívá se, že program Erasmus pro všechny je vynikajícím rámcem, který umožní lidem v této kategorii, aby také mohli strávit část své odborné profesní přípravy v zahraničí;
33. vítá, že byl obnoven důraz na dosažení automatického uznávání srovnatelných akademických titulů, jehož cílem je zajistit pro všechny studenty rovné podmínky, bez ohledu na to, kde své kvalifikace dosáhnou; v této souvislosti vyzývá členské státy, aby v tomto smyslu vynaložily větší úsilí;

34. zdůrazňuje, jak těžký může být vstup na pracovní trh po ukončení studia, kdy může nastat doba dlouhé nezaměstnanosti a nucené nečinnosti, především v době hospodářské krize, kterou nyní prožíváme; vyzývá členské státy, aby zavedly nezbytné podpůrné politiky k řešení těchto problémů;
35. naléhavě vyzývá členské státy, aby investovaly do mechanismů pro včasné oživení trhu práce a zaměstnaneckých systémů, aby nabízely pracovní zkušenosti, podporovaly pracovní příležitosti a zavedly lepší poradenství a speciální střediska profesních služeb a zajišťovaly odbornou přípravu nebo doškolovací kurzy mladým lidem, kteří ztratili zaměstnání nebo dokončili formální vzdělávání, což jim umožní získat nezávislost, vést samostatný život a zajistit si profesní růst;
36. vyzývá členské státy, aby bezodkladně prováděly evropskou záruku pro mladé lidi, učení se práci, učňovskou přípravu a duální modely vzdělávání, které jsou snadno přístupné a profesně orientované, a aby nabízely přiměřené pracovní podmínky se silnou vzdělávací složkou spojenou se získáváním kvalifikace, a aby ve spolupráci s regiony zajistily, aby Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí skutečně doplňovala stávající regionální a vnitrostátní opatření pro boj s nezaměstnaností mladých; připomíná, že tyto typy dočasného zaměstnání by měly fungovat jako předstupně trvalého pracovního poměru; rovněž žádá využívání finančních nástrojů politiky soudržnosti jakožto podpůrných nástrojů;
37. zdůrazňuje, že systém záruk pro mladé lidi nemůže nahradit strukturální úsilí a reformy, které jsou nutné k tomu, aby byly vzdělávací systémy a trhy práce v některých členských státech připraveny na výzvy budoucnosti;
38. naléhavě vyzývá členské státy, aby přestaly snižovat výdaje na podporu zaměstnanosti a vzdělávání mladých lidí; zdůrazňuje, že pro tento účel by měly být prioritně využívány finanční prostředky a nástroje ze systému záruk; domnívá se, že členské státy by měly rovněž využívat zdroje politiky soudržnosti jakožto podpůrná opatření a že takovéto zdroje by měly být konkrétně cíleny na projekty, jejichž cílem je podpora zaměstnanosti a vzdělávání mládeže;
39. vyzývá k integrovanému přístupu, který by využíval finanční možnosti, které nabízí Evropský sociální fond, Fond soudržnosti a vnitrostátní zdroje financování, za účelem dosažení inteligentního růstu; zdůrazňuje úlohu Evropského sociálního fondu (ESF) při podpoře investic do vzdělávání a odborné přípravy, získávání dovedností a celoživotního učení; vyzývá proto důrazně k tomu, aby byl zaručen celkový minimální podíl prostředků pro ESF ve výši 25 % rozpočtu určeného na politiku soudržnosti; domnívá se rovněž, že je důležité, aby členské státy zvýšily informovanost svých vzdělávacích institucí o jiných možnostech financování z EU pro vzdělávací účely;
40. zdůrazňuje, že je třeba zvýšit informovanost pedagogů o klíčových dovednostech, jako jsou techniky pro učení toho, jak se učit, společenské a občanské dovednosti, iniciativa, kulturní povědomí a sebevyjádření; poukazuje proto na význam, který mají investice do programů celoživotního vzdělávání pro pedagogy;
41. připomíná, že nejpřesnější a nejaktuálnější informace o regionálních trzích práce lze získat

právě na nižší než celostátní úrovni, kde mohou hrát místní a regionální orgány důležitou úlohu při zjišťování nesouladu mezi požadovanými a nabízenými dovednostmi, zajišťovat vhodné programy rekvalifikace a odborného vzdělávání a poskytovat investiční pobídky v reakci na místní poptávku;

42. zdůrazňuje, že v mnoha odlehlých a znevýhodněných mikroregionech mají studenti vážný problém s fyzickou dostupností škol, což přispívá k vysokému nárůstu předčasného ukončování školní docházky; vyzývá členské státy, aby vzhledem ke značným ekonomickým obtížím, které postihují většinu evropských občanů, podnikly konkrétní kroky k odstranění překážek tohoto druhu;
43. vítá rovněž vytvoření nové Evropské aliance pro učňovskou přípravu; vyzývá členské státy, aby zahrnuly postupy odborné přípravy do svých reforem a opatření jakožto součást plánů směřujících k realizaci záruk pro mladé a aby za účelem dosažení tohoto cíle uvolnily evropské a vnitrostátní finanční prostředky;

Důraz na partnerství

44. zdůrazňuje skutečnost, že silná partnerství využívají synergií finančních a lidských zdrojů a přispívají k dělení nákladů spojených s celoživotním učením, což má v době úsporných opatření obzvláště velký význam a napomůže zastavit pokles veřejných investic do zaměstnanosti a vzdělávání mladých lidí; připomíná, že partnerství mají rovněž pozitivní dopad na vzdělávání a odbornou přípravu, neboť přispívají ke zlepšování jejich kvality a přístupnosti, aniž by byla dotčena celistvost a nezávislost vzdělávacích institucí;
45. požaduje prohloubení sociálního a občanského dialogu o otázkách vzdělávání a odborné přípravy na vnitrostátní i unijní úrovni a posílení úlohy sociálních partnerů při tvorbě politik;
46. domnívá se, že podpora partnerství veřejného a soukromého sektoru představuje významný krok při zajištění sdílené odpovědnosti za vzdělávání a kariérní rozvoj, přičemž cílem je napomoci absolventům, aby se rychleji přizpůsobovali požadavkům průmyslu a trhu, a zajistit, aby byly k dispozici dodatečné zdroje na modernizaci vzdělávacího procesu v reakci na technologický vývoj;
47. konstatuje, že sdělení Komise ze dne 20. listopadu 2012 s názvem „Přehodnocení vzdělávání: investice do dovedností v zájmu dosažení lepších socioekonomických výsledků“ neobsahuje žádná konkrétní prováděcí opatření, která by se týkala spolupráce mezi vzdělávacím sektorem a rozličnými sociálními partnery a partnery z podnikové sféry; vyzývá Komisi, aby aktivně požadovala podporu, iniciativy a další formy spolupráce se soukromým sektorem v oblasti zlepšování vzdělávání v zájmu lepší přípravy studentů na přechod z procesu vzdělávání na trh práce;
48. vyzývá členské státy, aby zlepšily spolupráci a partnerství mezi podniky a vzdělávacím sektorem na všech úrovních, při začlenění sociálních partnerů a zaměstnavatelů, studentů a organizací mladých lidí, především při vypracovávání učebních osnov, zajištění poradenství a poskytování vzdělávání, odborné přípravy a specializací ve smyslu lepšího provázání učebních osnov s požadavky trhu práce, aby tak našly udržitelné řešení problému nesouladu mezi získanými dovednostmi a požadavky trhu práce;

požaduje prohloubení sociálního a občanského dialogu na vnitrostátní i unijní úrovni a posílení úlohy sociálních partnerů při tvorbě politik;

49. vítá znalostní aliance a aliance pro odvětvové dovednosti, s nimiž se počítá v Komisi předloženém návrhu nového víceletého programu v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu; považuje tyto aliance za inovativní a udržitelné způsoby posilování lidských zdrojů;
50. zdůrazňuje sdílenou odpovědnost různých činitelů v oblasti celoživotního učení, jako jsou vzdělávací instituce, orgány veřejné moci, podniky, jakož i jednotlivci nesoucí odpovědnost za svůj život;
51. vyzývá Komisi a členské státy, aby pečlivě zvážily myšlenku sdílení nákladů jako způsobu financování vzdělávání; varuje, že žádný mechanismus sdílení nákladů nemůže být uskutečňován na úkor jednotlivců; při jakékoli reformě systémů vzdělávání a odborné přípravy je v prvé řadě třeba dbát na rovnost a univerzální přístup;
52. vyzývá k větší spolupráci mezi vzdělávacími institucemi a poskytovateli vzdělání, podnikovou sférou, sociálními partnery, občanskými organizacemi a místními, regionálními a vnitrostátními orgány a službami zaměstnanosti, která by vedla k výměně osvědčených postupů, podporovala partnerství a usilovala o to, aby byly nabízeny kvalitní pracovní a odborné stáže a možnosti učňovské praxe jako účinný způsob řešení otázky volných pracovních míst a trvalého začlenění osob do pracovního procesu při přechodu ze vzdělávacího procesu na pracovní trh; zdůrazňuje, že je třeba zajistit slučitelnost těchto postupů s opatřeními a iniciativami prováděnými na úrovni EU; vyzývá k většímu využití různých evropských programů a dostupných prostředků, zejména regionálního financování;
53. domnívá se, že je naprosto nezbytné uznat důležitost spojení veřejných a soukromých investic do vzdělávání a odborné přípravy; zdůrazňuje zároveň, že je třeba zajistit záruky proti případným nežádoucím vedlejším účinkům, jako je např. omezení přístupu ke vzdělání a odborné přípravě socioekonomicky znevýhodněným skupinám;

Perspektiva celoživotního učení

54. poukazuje na demografické změny, k nimž v Unii dochází, jako je stárnutí obyvatelstva, nízká porodnost, ale také odliv mozků a únik lidského kapitálu; v důsledku toho poukazuje na potřebu získávat po celý život nové schopnosti a dovednosti, aby se lidé uměli vyrovnat se složitými situacemi, do kterých je staví světové hospodářství, a byli schopni reagovat na nové požadavky pracovního trhu;
55. poukazuje na to, že je důležité uznat vzdělávání jako lidské právo, jež musí být každému dostupné a jehož cílem je osobní a společenský rozvoj a získání dovedností na celý život; naléhavě vyzývá členské státy, aby zlepšily otevřenost přístupu ke všem vzdělávacím a vědeckým materiálům s cílem snížit náklady na vzdělávání a výzkum, zejména vzhledem k tomu, že v této oblasti bylo v celé Unii v nedávné době přistoupeno k rozpočtovým škrtkům;
56. vybízí členské státy, aby podporovaly spolupráci a synergie na poli celoživotního učení,

zejména aby vzdělání a jeho plánování ve větší míře zpřístupnily a aby upravily a modernizovaly učební osnovy vzdělávacích institucí – např. využitím rychle se rozvíjejících možností digitálního vzdělávání a tzv. otevřených vzdělávacích zdrojů – s cílem naplnit očekávání mladých lidí a řešit nové výzvy současného světa;

57. vítá iniciativu Komise nazvanou „Otevření systémů vzdělávání“, jehož cílem je zlepšit účinnost, dostupnost a spravedlnost systémů vzdělávání, odborného vzdělávání a učení intenzivnějším začleněním IKT a nových technologií do vzdělávání a odborného vzdělávání; vyzývá všechny členské státy, aby podpořily iniciativy k otevření systémů vzdělávání;
58. konstatuje se znepokojením značné rozdíly v dostupnosti zdrojů a znalostí z oblasti IKT ve školách a vysokoškolských institucích mezi jednotlivými členskými státy i uvnitř těchto států; zdůrazňuje, že využívání infrastruktury a znalostí z oblasti IKT by se mělo stát běžnou záležitostí ve všech odvětvích vzdělávání a odborné přípravy, aby byli studenti co nejlépe vybaveni na život v digitálním věku;
59. připomíná význam vysoce kvalitního vzdělání pedagogů a školitelů a potřeby doplňující mobility a odborného vzdělávání pedagogů po celou dobu jejich profesního působení; připomíná, že výběr a odborná příprava, včetně přípravy pedagogů při zaměstnání, představují základní podmínky pro zajištění celkové kvality vzdělávacího systému;
60. zdůrazňuje potřebu inovativních učebních metod a seznámení studujících s poznatky ohledně didaktických přístupů („naučit se učit“), a to i při zohlednění studentů ze zranitelných sociálních skupin nebo se zvláštními vzdělávacími potřebami; upozorňuje především na rychlé změny v oblasti IKT, digitálních médií a podnikatelského vzdělávání; zdůrazňuje, že velký význam mají také další osoby s výchovnou funkcí a jejich fungující vzájemná spolupráce v reakci na měnící se povahu vzdělávání (např. pracovníci věnující se mládeži, pedagogové působící ve vzdělávání dospělých a rodiče);
61. naléhavě vyzývá členské státy, aby investovaly do celoživotního vzdělávání učitelů, a pomohly tak jejich profesnímu a osobnímu rozvoji, a aby také podporovaly finanční postavení učitelů a zlepšily jejich pracovní podmínky; dále zdůrazňuje možné výhody nabytí zkušeností pro učitele vyučováním v jiné evropské zemi;
62. vyzývá k tomu, aby byli pedagogové oceňováni a dostávalo se jim patřičného uznání s cílem zlepšit kvalitu výuky poskytované žákům;
63. zdůrazňuje význam, který má zavedení jednotných a objektivních kritérií pro hodnocení účinnosti a účelnosti práce pedagogů a jejich vlivu na akademické výsledky studentů a jejich osobní rozvoj;
64. zdůrazňuje význam individualizovaných vzdělávacích plánů, které by měly lidem pomoci zdokonalovat v průběhu života své produktivní, sociální a ekonomické dovednosti a osvojovat si nové; považuje individuální přístup formou koučování, tutorování a zaučování za způsob, jak zaučujícím se osobám předávat vědomosti a odborné znalosti i jak jim umožnit rozpoznat silné stránky své osobnosti i požadované schopnosti v dané profesi;

65. domnívá se, že potřeba rozšířit dostupnost učení je klíčovou prioritou Unie, přičemž je třeba se jasně zaměřit na osoby, které nedosáhly dostatečné úrovně základních dovedností; vybízí členské státy k zavedení zvláštních opatření, která budou mít podobu finanční podpory poskytované lidem s horším socioekonomickým zázemím, aby měl každý možnost dosáhnout nejvyššího možného vzdělání a také aby se zajistily potřeby a dobré životní podmínky studujících;
66. vyzývá členské státy k zajištění toho, aby vzdělávací systém pokrýval potřeby všech budoucích studentů po celou dobu jejich studia s cílem rozšířit a zabezpečit integrovaný systém vzdělávání a odborné přípravy podporující začlenění, který nabízí podpůrná a na míru upravená řešení a individualizované vzdělávací programy, zejména příslušníkům zranitelných sociálních skupin, kteří jsou vystaveni riziku nezačlenění do společnosti či sociálnímu vyloučení, jako jsou Romové a jiné menšiny, migranti a osoby s duševním a/nebo tělesným postižením a se zvláštními vzdělávacími potřebami;
67. zdůrazňuje nezbytnost širokého uplatňování hlediska rovnosti žen, především v oblasti přírodních věd, technologie, inženýrství a matematiky (STEM), kde je nepoměrně více mužů než žen, s cílem odstranění profesní segregace a mzdové diskriminace i odstranění diskriminace na základě pohlaví a sexuální orientace ve vzdělávání, a žádá, aby byla přijata politická opatření, která budou k učení motivovat nejvíce zranitelné a znevýhodněné skupiny obyvatel, včetně starších osob, a zajistí jejich integraci; v této souvislosti vybízí členské státy k zavedení zvláštních opatření, která budou mít podobu praktické pomoci nebo finanční podpory pro další vzdělávání;
68. vyzývá členské státy, aby zajistily širokou škálu podpůrných struktur, např. stipendií, grantů, studentských půjček za výhodných podmínek, doučování, poradenství a vytváření sítí pro znevýhodněné studenty po celou dobu jejich studia, a zabránily tak předčasnému ukončování jejich sekundárního a terciárního vzdělávání, a aby jim pak na terciárním stupni pomohly získat přístup k programu Erasmus, v němž je současná míra účasti pro studenty pocházející z rodin s nízkými příjmy nižší než průměr, a podporovaly jejich přístup ke kvalitním stáží v podnicích, ve veřejné správě a ve sdělovacích prostředcích, a umožnily jim tak získat odpovídající odbornou praxi a podpůrnou síť pro jejich úspěch v budoucím zaměstnání a také integrovat jejich specifické názory do institucionální kultury;
69. trvá na tom, aby byl cílený přístup uzpůsoben odborné přípravě dětí ze zvláštními vzdělávacími potřebami a dětem a dospělým osobám se zdravotním postižením s cílem rozšířit přístup ke vzdělávání, poskytovat podporu jejich rodinám a umožnit jim naplnit svůj potenciál;
70. domnívá se, že by všechny členské státy měly vynaložit maximální úsilí ke snížení míry předčasného ukončování školní docházky pod 10 %, což je hodnota stanovená v hlavních cílech strategie EU 2020, a to zajištěním vysoce kvalitních předškolních vzdělávacích, rozvojových a pečovatelských programů, které jsou vhodné pro danou věkovou skupinu, pokrývají celé období raného dětství od narození do věku 6 let, a zaručují rovný přístup pro všechny děti;
71. dále připomíná, že poskytování široké škály mimoškolních činností a zapojení rodičů do vzdělávacího procesu jsou nezbytné pro řešení nerovností vyplývajících z nevýhod

v raném dětství, pro předcházení vzdělávání znevýhodněných žáků ve zvláštních oddělených školách a ukončení přenosu chudoby a sociálního vyloučení z generace na generaci, což lze sledovat zapojením příslušných zúčastněných stran, např. místních dobře fungujících nevládních organizací;

72. sdílí obavy Komise ze znepokojivě nízké míry účasti dospělých na vzdělávání ve většině členských států, která činí v EU v průměru 8,9 %; zdůrazňuje proto potřebu zaměřit se na skupiny dospělých s nízkou kvalifikací a na to, jakou úlohu ve snaze pomoci těmto skupinám sehrává vzdělávání a odborná příprava dospělých, a rovněž na mezigenerační učení; znovu poukazuje na příležitosti, které mohou z hlediska přístupu ke vzdělání a odborné přípravě přinášet otevřené vzdělávací zdroje; připomíná význam podpory digitální gramotnosti a přístupu k IKT i jejich využívání pro všechny věkové skupiny obyvatelstva;
73. vyzývá členské státy, aby za účelem sociální solidarity a řešení demografických problémů podporovaly dobrovolnou činnost pro všechny věkové skupiny a aby také podporovaly odbornou přípravu nezbytnou v odvětví pečovatelských a podpůrných služeb;
74. zdůrazňuje možnosti, které nabízejí hromadně přístupné on-line kurzy z hlediska dostupnosti vysoce kvalitního vzdělávání pro všechny, využitím pružnějších a kreativnějších způsobů učení, posílením rovnosti všech studujících a z hlediska snížení nákladů na vzdělávání na straně studujících, ale i na straně vysokých škol;
75. uznává skutečnost, že překonávání předsudků, které studentům brání ve využívání možností vzdělávání, které nejsou vždy vnímány jako cesta k vysoce uznávanému povolání a postavení ve společnosti je v rámci boje s nezaměstnaností zásadní a zvyšuje přitažlivost odborného a informálního vzdělávání; zdůrazňuje však, že v době vysoké nezaměstnanosti mladých lidí by studenti měli být aktivně informováni o tom, jaké perspektivy zaměstnání se jim volbou určitého vzdělávání realisticky otevírají; naléhavě v této souvislosti členské státy vyzývá, aby podporovaly programy odborného poradenství a podpory pro žáky a studenty při volbě povolání;
76. domnívá se, že uplatňování systémů poradenství pro profesní vzdělávání a kariérní rozvoj představuje významný krok, pokud jde o nasměrování mladých lidí ke správným studijním oborům a volbě profese, a že díky tomu se zvýší jejich motivace ke studiu a odbornému vzdělávání;
77. rozhodně podporuje vytváření evropského prostoru dovedností a kvalifikací, jehož cílem je dosažení transparentnosti a přeshraničního uznávání kvalifikací získaných v rámci odborného vzdělávání a přípravy nebo vysokoškolského studia; navrhuje, aby byly tímto způsobem případně uznávány i kvalifikace, které nebyly získané v rámci systému formálního vzdělávání a odborné přípravy, což je možno vnímat jako nástroj zmocnění, demokratické účasti, sociálního začleňování a jako cestu k zapojení lidí do pracovního trhu nebo k jejich návratu na něj;
78. zdůrazňuje důležitost včasného provedení iniciativ zaměřených na zlepšení přeshraničního uznávání kvalifikací v Unii, zejména evropského rámce kvalifikací, evropského systému přenosu a akumulace kreditů (ECTS) a evropského systému kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (ECVET), a včasného podání zpráv o jejich provedení;

79. vyzývá členské státy, aby vytvořily srovnávací rámec týkající se vysokoškolských titulů a poskytly referenční bod pro vzdělání a dovednosti nabyté v rámci vzdělávacích systémů;
80. důrazně vyzývá členské státy, aby při zapojení relevantních zúčastněných stran pravidelně sledovaly a vyhodnocovaly, zda jejich systémy a programy vzdělávání dokázaly oslovit příslušníky zranitelných sociálních skupin a zda se jim daří zaručit na všech úrovních rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání podporujícímu začlenění a zda dovednosti, které jejich systém vzdělávání a výcviku nabízí, skutečně zvýšily zaměstnatelnost studentů, sociální integraci a aktivní občanství; rovněž vyzývá členské státy, aby co nejdříve realizovaly doporučení týkající se vzdělávání v rámci evropského semestru a další doporučení Komise;
81. vyzývá Komisi, aby sledovala, zda členské státy podnikly nezbytné kroky k reformě svých systémů vzdělávání s cílem splnit výše uvedené cíle;

* * *

82. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a vládám a parlamentům členských států.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Souvislosti

Dne 20. listopadu 2012 předložila Komise své sdělení nazvané „Přehodnocení vzdělávání: investice do dovedností pro dosažení lepších socioekonomických výsledků“. V tomto dokumentu navrhuje konkrétní činnosti na úrovni Unie a doporučuje iniciativy na úrovni členských států, a to v těchto třech hlavních oblastech:

1. předávání potřebných dovedností pro zaměstnanost;
2. nové způsoby vyučování a učení;
3. nové přístupy k financování a partnerství.

Sdělení navrhuje rozvíjet dovednosti potřebné pro zaměstnání, zvyšovat základní schopnosti v oblasti čtení, psaní a počítání, a také posilovat průřezové a podnikatelské schopnosti. Zdůrazňuje rovněž potřebu budování partnerství, která povedou k vytváření strategií pro rozvíjení potřebných dovedností, a vybízí k diskusi o financování vzdělávání.

Větší efektivita v oblasti vyučování a učení by bylo možné dosáhnout tím, že se v Evropě zlepší uznávání dovedností a kvalifikací. Byl by to i způsob, jak zvýšit mobilitu a přispět ke snížení nezaměstnanosti. Podporováno by mělo být využívání otevřených vzdělávacích zdrojů a nových technologií, které by umožnily lepší přístup k učebním materiálům a zvýšily by zapojení studentů. Učitelé musí mít přístup k patřičnému vzdělávání, které jim umožní osvojit si nové dovednosti.

Jednotlivá témata sdělení jsou podrobněji zpracována v šesti dalších pracovních dokumentech útvarů Komise. Jako doprovodný dokument byl k tomuto sdělení rovněž vydán monitor vzdělávání a odborné přípravy v roce 2012, který přináší základní informace týkající se této problematiky.

Připomínky zpravodajky

V současné hospodářsky nestabilní situaci v Evropě i na celém světě je jedním z největších problémů nezaměstnanost a schopnost lidí zajistit si vlastní obživu. Boj proti nezaměstnanosti musí být naším prvořadým cílem a právě na tomto poli má zásadní úlohu vzdělávání a odborná příprava. Z dlouhodobého hlediska je rozvoj vzdělání a dovedností klíčovým předpokladem pro inovace a hospodářský růst. Kvalitní vzdělání, které poskytuje užitečné dovednosti uplatnitelné na trhu práce, však musí být provázáno také rozvojem osobních schopností a společenských postojů.

Vzdělávacím institucím se v tomto směru zatím daří postupovat jen s obtížemi: téměř všechny země OECD podstatnou měrou zvýšily v letech 1985–2005 výdaje na vzdělávání, jen několika z nich se však podařilo dosáhnout výrazně lepších výsledků. Ke zlepšení kvality našich vzdělávacích institucí je zapotřebí systémových změn, které pro ně ale nebudou

znamenat novou zátěž. Ve větší míře by se mělo uznávat neformální a informální učení a působení v mládežnických organizacích a mělo by doplňovat formální vzdělávání. Partnerství mezi univerzitami a podniky, učení založené na pracovní činnosti a rozvinutější strategie celoživotního učení se mohou stát zdrojem nových pobídek, které přispějí k reformě v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.

Zpravodajka zdůrazňuje, že je nezbytně nutné zjistit, jaké dovednosti jsou v současném světě potřebné, a to nejen pro studenty a mladé lidi, kteří hledají uplatnění na trhu práce, ale i pro všechny ty, kdo se potřebují rekvalifikovat proto, aby zlepšili svou osobní situaci, například co se týče zaměstnání, sociálního začlenění, rodinného života, aktivního občanství či sebeúcty. Nově získané schopnosti a průřezové dovednosti by měly vést k zajištění jak finančních, tak i společenských a osobních potřeb občanů.

V březnu 2013 dosáhla v EU nezaměstnanost mezi mladými lidmi ve věku do 25 let 23,5 %. Zároveň bylo volných více než 2 miliony pracovních míst, které se nedaří obsadit. Zpravodajka upozorňuje na to, že tento problém je zcela zřejmým výsledkem nynější situace, kdy potřeby současného trhu práce jsou často v nepoměru k možnostem, které nabízejí vzdělávací instituce. Některá volná pracovní místa vyžadují dovednosti, jaké má dnes nedostatečný počet mladých lidí. Velká poptávka je také po lidech s přírodovědným, technickým, inženýrským a matematickým vzděláním.

V rámci řešení problému nesouladu nabídky a poptávky v oblasti kvalifikace je důležité zaměřit pozornost na kritický rozpor mezi představami studentů o ideálním povolání a trhem práce, který potřebuje kvalifikované a vzdělané zaměstnance. Další problém spočívá ve stereotypním vnímání toho, jakým směrem se mají vzdělávat ženy a jakým muži. Uspíšení změn, které umožní, aby odborné vzdělávání a odborná příprava prokázaly svou přidanou hodnotu, a přechod od čistě formálního vzdělávání však pomůže tyto stereotypy změnit. Ukázalo se již ostatně, že rozmanitější zastoupení mužů a žen na pracovišti a v týmové práci vede k lepším výkonům a výsledkům.

Zpravodajka by také ráda upozornila na statistiky, které přináší přehled dovedností EU¹, a vyzdvihla následující evropské trendy:

1. větší počet pracovních míst vyžadujících vysokou kvalifikaci (jako jsou právní poradci, vyšší úředníci a vedoucí pracovníci);
2. klesající podíl kvalifikované manuální práce (například řemeslníků);
3. každý třetí zaměstnanec má buď nadměrnou, nebo nedostatečnou kvalifikaci (což odráží obecný nesoulad nabídky a poptávky v oblasti dovedností);
4. přijímání pracovníků v soukromém sektoru reaguje na hospodářský cyklus ve srovnání s veřejným sektorem rychleji a razantněji;
5. povolání, kde je nedostatek pracovníků největší, jsou například v oblasti zdravotnictví (především lékaři, farmaceuti a zdravotní sestry), na poli IKT (především poradci v oblasti IT a programátoři), inženýrství (zejména specializované inženýři) a ve finančnictví (odborníci v podnikové sféře, např. účetní).

¹ www.euskillspanorama.ec.europa.eu

Neformální a informální učení, práce mládežnických organizací, kvalitní stáže, učňovská příprava a dobrovolnická činnost by měly být uznány jako nástroje, díky nimž se vytvářejí první spojnice mezi studentským životem a trhem práce a díky nimž se mezi mladými lidmi šíří inovativní duch. Také pracovní zkušenosti, které mladí lidé získají během studií, jim pomáhají v tom, aby si osvojili nezbytné dovednosti, které potřebují při přechodu do zaměstnání. Individuální osobní schopnosti, jako je schopnost kritického myšlení, týmové práce, řešení problémů a komunikace nebo jako je sebedůvěra, iniciativnost a schopnost vést druhé lidi, jsou nezbytné rovněž k tomu, aby mladí lidé byli připraveni nejen na svůj profesní život, ale i na svůj život soukromý.

Zpravodajka by chtěla také naléhavě vyzvat členské státy, aby financovaly propagaci učení založeného na pracovní činnosti a duálních výukových modelů, které jsou v souvislosti s přechodem ze vzdělávacího do pracovního procesu velmi užitečné. Důležité je také investovat do kvality a do standardu, které je třeba dále zvyšovat.

Zásadní význam mají jazykové dovednosti, neboť podporují mobilitu pracovníků a studentů, zlepšují jejich zaměstnatelnost a zvyšují jejich sebedůvěru na pracovišti. Přiměřené jazykové dovednosti umožňují evropským občanům v plné míře využívat profesních příležitostí v zahraničí. Stanovení cílů je nezbytným krokem na cestě k tomu, aby se úroveň jazykových dovedností v Evropě zvýšila. Tyto cíle budou motivovat ke zlepšování studijních výsledků a přispívat ke splnění barcelonského cíle „mateřština + dva cizí jazyky“.

Zpravodajka by chtěla zdůraznit tyto hlavní cíle:

- řešení problému nezaměstnanosti mladých lidí – výše zmíněných 23,5 % mladých Evropanů;
- modernizace systémů vzdělávání, které jsou zastaralé a vytvářejí nesoulad mezi možnostmi, které nabízejí vzdělávací instituce, a současným trhem práce, a vytvoření nových systémů, jež zabrání tomu, aby se tato situace v budoucnu opakovala, a to jednak využíváním nových metod výuky a tím, že do vzdělávacího procesu budou zapojováni sociální, regionální a podnikoví partneři, jednak také prostřednictvím celoživotního učení;
- širší pojetí úlohy politiky v oblasti vzdělávání a odborné přípravy tak, aby její opatření konkrétním způsobem podporovala aktivní občanství a přispívala k osobnímu rozvoji a spokojenosti a posilovala strukturovaný sociální dialog.

Mimo vzdělávání, zaměstnání či odbornou přípravu se ocitá stále větší počet mladých lidí (NEETs). Unie si do budoucna nemůže dovolit žádnou ztracenou generaci. Zpravodajka souhlasí se sdělením, podle něhož je klíčovým nástrojem, jak tomu zabránit, efektivně fungující, přístupné a kvalitní vzdělávání, které odpovídá potřebám trhu práce. Zpravodajka by nicméně chtěla zdůraznit, že nezáleží jen na trhu práce, ale že je nutné zabývat se i otázkou sociálního začleňování a aktivního občanství.

Zpravodajka naléhavě upozorňuje na to, že pozornost je třeba zaměřit i na programy vzdělávání dospělých a celoživotního učení, které dospělým pomohou při rekvalifikaci a umožní jim tak ucházet se během svého pracovního života o jiná pracovní místa. Vzdělání

a odborná příprava by mimoto měly být ve větší míře přístupné zranitelným skupinám obyvatel, jako jsou sociálně znevýhodnění občané, zdravotně postižení, menšiny, senioři a ženy, a měly by jim umožňovat vést hodnotný život.

Zpravodajka zdůrazňuje, že přehodnocení evropských vzdělávacích systémů vyžaduje úzkou spolupráci. Je třeba navázat intenzivnější sociální dialog mezi vzdělávacími institucemi a podnikovou sférou, sociálními partnery, sociálními službami (úřady práce), regionálními orgány či nevládními organizacemi, předávat si osvědčené postupy a podporovat partnerství jako způsob přechodu ze světa vzdělávání do světa podnikání a zaměstnání.

Při modernizaci politiky v oblasti vzdělávání a odborné přípravy je také důležité zvýšit zapojení občanské společnosti a posilovat sociální odpovědnost podniků v rámci podnikatelského sektoru. Obchodní partneři mohou hrát významnou roli i v rámci procesu, kdy si studenti osvojují nové dovednosti. Studenti v nich mohou spatřovat vzory či představitele určitých rolí, a lidé z praxe se tak mohou například podílet na výuce.

Zpravodajka zdůrazňuje, že hlavním záměrem této zprávy není pouze určit, jaké jsou hlavní dovednosti, které mají mít studenti i všichni ostatní, kdo hledají uplatnění na trhu práce, a jaké jsou výzvy, před nimiž stojí, ale také najít řešení, jak zachovat to, co je předpokladem jejich individuální a ekonomické nezávislosti. Každá lidská bytost má právo na vzdělání. Máme-li to skutečně zajistit, musíme dlouhodobě a udržitelným způsobem investovat do kvalitního vzdělávání. Současně s tím musíme využívat i všech doplňkových nástrojů, které umožní vytvářet více příležitostí, jak dosáhnout osobní spokojenosti a rozvoje, což musí být plně uznáváno jak na úrovni Unie, tak na úrovni jejích členských států.

27. 6. 2013

STANOVISKO VÝBORU PRO ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ VĚCI

pro Výbor pro kulturu a vzdělávání

o přehodnocení vzdělávání
(2013/2041(INI))

Navrhovatelka: Kinga Göncz

NÁVRHY

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci vyzývá Výbor pro kulturu a vzdělávání jako věcně příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil tyto návrhy:

1. vyzývá členské státy, aby za účelem dosažení záměrů a hlavních cílů, k nimž se EU zavázala v rámci strategie Evropa 2020, tedy za účelem realizace inteligentního a zeleného růstu podporujícího začlenění a vytvoření silné a inovativní Evropské unie a podpory sociálního začleňování a dosažení vyšší míry solidarity spolu s přípravou občanů na úspěšný život přinášející naplnění, zvýšily míru investic do kvalitního vzdělávání a odborné přípravy, a tím do lidského kapitálu, které připraví studenty na stále se měnící potřeby trhu práce a podpoří jejich sociální a profesní začlenění;
2. zdůrazňuje, že je nezbytná vyšší úroveň vědomostí a dovedností; vyzývá členské státy, aby zajistily účelnější vzdělávání se zaměřením na aktivní občanství, rozvíjení tvůrčích dovedností, poskytování průřezových dovedností (které pomohou studentům řešit problémy, pružně reagovat a přizpůsobit se nepředvídatelným situacím, pracovat v týmech a vícekulturním prostředí), na praktické dovednosti v podnikání a v oblasti přírodních věd, technologie, inženýrství a matematiky – i pro ženy a od útlého věku k odstranění profesní segregace nebo mzdové diskriminace, na vysokou míru digitální gramotnosti a účinné znalosti cizích jazyků od útlého věku a aby to vše bylo dostupné pro všechny; vyzývá rovněž členské státy, aby v zájmu dosažení vyšší zaměstnatelnosti lidí v celé EU vzdělávaly své občany ohledně jejich práv vyplývajících z evropského občanství, občanských povinností a závazků a toho, jak mohou ke svému prospěchu využívat právo na volný pohyb v EU;
3. vyzývá členské státy, aby zajistily, aby vzdělávací systém odpovídal potřebám všech možných žáků od začátku studia až po jeho absolvování s cílem rozšířit a zabezpečit integrovaný systém vzdělávání a odborné přípravy podporující začlenění a orientovaný na celoživotní vzdělávání, který klade zvláštní důraz na poskytování rovného přístupu pro

všechny na všech úrovních a nabízí podpůrná a na míru upravená řešení a individualizované vzdělávací programy, díky nimž bude možné naplňovat různé potřeby studentů, zejména příslušníků zranitelných sociálních skupin, kteří jsou vystaveni riziku nezačlenění do společnosti či sociálnímu vyloučení, jako jsou Romové a jiné menšiny, migranti a osoby s duševním nebo tělesným postižením a se zvláštními vzdělávacími potřebami;

4. zdůrazňuje, že v mnoha odlehlých a znevýhodněných mikroregionech mají studenti vážný problém s fyzickou dostupností škol, což přispívá k vysoké míře předčasného ukončování školní docházky; vyzývá proto členské státy, aby vzhledem tíživé hospodářské situaci, které postihuje většinu evropských občanů, podnikly konkrétní kroky k odstranění překážek tohoto druhu;
5. domnívá se, že by všechny členské státy měly vynaložit maximální úsilí ke snížení míry předčasného ukončování školní docházky pod 10 %, což je hodnota stanovená v hlavních cílech EU 2020, a to zajištěním vysoce kvalitních předškolních vzdělávacích, rozvojových a pečovatelských programů, které jsou vhodné pro danou věkovou skupinu, pokrývají celé období raného dětství, od narození do věku 6 let, a zaručují rovný přístup pro všechny děti; dále připomíná, že poskytování široké škály mimoškolních činností a zapojení rodičů do vzdělávacího procesu jsou nezbytné pro řešení nerovností vyplývajících z nevýhod v raném dětství, pro předcházení vzdělávání znevýhodněných žáků ve zvláštních oddělených školách a ukončení přenosu chudoby a sociálního vyloučení z generace na generaci, což lze sledovat zapojením příslušných zúčastněných stran, např. místních nevládních organizací;
6. zastává názor, že všem žákům musí být poskytnuta pomoc při vytváření individuálních studijních plánů; vybízí proto členské státy, aby podporovaly programy odborného poradenství a podpory pro žáky a studenty ve volbě povolání;
7. vyzývá členské státy, aby zajistily širokou škálu podpůrných struktur, např. stipendií, grantů, studentských půjček za výhodných podmínek, doučování, poradenství a vytváření sítí pro znevýhodněné studenty po celou dobu jejich studia, a zabránily tak předčasnému ukončování jejich sekundárního a terciárního vzdělávání, a aby jim pak na terciárním stupni pomohly získat přístup k programu Erasmus, v němž je současná míra účasti pro studenty pocházející z rodin s nízkými příjmy nižší než průměr, a podporovaly jejich přístup ke kvalitním stážím v podnicích, ve veřejné správě a ve sdělovacích prostředcích, a umožnily jim tak získat odpovídající odbornou praxi a podpůrnou síť pro jejich úspěch v budoucím zaměstnání a také integrovat jejich specifické názory do institucionální kultury;
8. sdílí obavy Komise ze znepokojivě nízké míry účasti dospělých na vzdělávání ve většině členských států, která činí v EU v průměru 8,9 %; doporučuje rozšířit dostupné kvalitní vzdělávací programy pro dospělé, zejména na pracovišti; doporučuje rozšířit dostupné, vysoce kvalitní programy vzdělávání dospělých, zejména na pracovištích;
9. vyzývá členské státy, aby se důkladně zaměřily na zásadní zlepšení přechodu mezi různými způsoby vzdělávání a odborné přípravy a napomáhaly přechodu mezi vzděláváním / odbornou přípravou a zaměstnáním, u nichž byly členské státy vyzvány k odstranění stávajících překážek v rámci evropského semestru;

10. vyzývá členské státy, aby s ohledem na naléhavé sociální problémy v EU, a krize, která obzvláště tvrdě zasáhla mladé lidi¹, podporovaly výměnu osvědčených postupů s cílem snížit míru nezaměstnanosti mladých lidí a řešit potřeby těch, kteří jsou ve fázi přechodu, zejména pokud jde o sociální zabezpečení, aby poskytovaly záruky pro mladé lidi, kvalitní a placené stáže (nenahrazující trvalá pracovní místa), učení založené na pracovní činnosti, učňovskou přípravu a duální výukové modely, které jsou snadno přístupné a zaměřené na konkrétní povolání, aby nabízely přiměřené pracovní podmínky se silnou vzdělávací složkou spojenou se získáváním kvalifikace, a které jsou nezbytné při přechodu od vzdělávání k zaměstnání; také doporučuje členským státům, které nemají duální vzdělávací systém, aby jej zavedly;
11. vyzývá členské státy, aby dále podporovaly získávání a uznávání schopností na základě neformálního vzdělávání a informálního učení, za které rovněž udělují kredity; vyzývá Komisi, aby v souvislosti s těmito schopnostmi připravila dostupný a kvalitní evropský validační systém;
12. vyzývá členské státy, aby v zájmu nalezení udržitelného řešení problému nesouladu mezi získanými dovednostmi a poptávkou na trhu práce, a tím i předcházení nezaměstnanosti, podporovaly nepřetržitý dialog, spolupráci a partnerství mezi vzdělávacími institucemi, podniky, sociálními partnery a zaměstnavateli, studenty a organizacemi mladých lidí týkající se nejdůležitějších oblastí, jako je například vytvoření politiky vzdělávání a odborné přípravy, vypracovávání učebních osnov, zajištění poradenství a poskytování vzdělávání, odborné přípravy a specializací, které odpovídají požadavkům praxe;
13. kromě toho vyzývá členské státy, aby vyřešily problém nedostatku kvalifikovaných pracovních sil, zejména v odvětvích s růstovým potenciálem, jako je zelená ekonomika, informační a komunikační technologie, zdravotnictví a sociální péče a služby pro podniky, která budou v nadcházejících letech potřebovat větší počet kvalifikovaných pracovníků a která pravděpodobně zajistí kvalitní a udržitelná pracovní místa;
14. vyzývá členské státy, aby za účelem sociální solidarity a řešení demografických problémů podporovaly dobrovolnou činnost pro všechny věkové skupiny a aby také podporovaly odbornou přípravu nezbytnou v odvětví pečovatelských a podpůrných služeb;
15. vyzývá členské státy, aby přijaly opatření na zvýšení účasti zaměstnanců a nezaměstnaných na programech změny povolání a rekvalifikace, a snížily tak riziko nezaměstnanosti, zejména dlouhodobé, jež hrozí té části pracovníků, po jejichž profesní činnosti je stále menší poptávka;
16. zdůrazňuje, že je třeba připravovat učitele k tomu, aby se zaměřovali na dovednosti a schopnosti, zajistili výukové metody přizpůsobené na míru studentům ze zranitelných sociálních skupin, seznamovali se různými kulturami a přizpůsobovali výuku různým způsobům komunikace a učení, které studenti znají, a zaměřili se více na výsledky učení než na vzdělávací formality s cílem zajistit úspěšnou integraci mladých lidí do společnosti a na trhu práce; dále vyzývá členské státy, aby investovaly do celoživotního vzdělávání učitelů, a pomohly tak jejich profesnímu a osobnímu rozvoji, a aby také podporovaly

¹ V lednu 2013 byla míra nezaměstnanosti v EU 23,6 % a 8 milionů lidí ve věkové skupině 18 až 25 let není zaměstnaných, neúčastní se vzdělávání nebo odborné přípravy.

finanční postavení učitelů a zlepšily jejich pracovní podmínky;

17. naléhavě žádá členské státy, aby se zapojením příslušných zúčastněných stran pravidelně sledovaly a vyhodnocovaly, zda jejich vzdělávací systém a programy dokázaly oslovit příslušníky zranitelných sociálních skupin a zda se jim daří zaručit na všech úrovních rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání podporujícímu začlenění a zda dovednosti, které jejich systém vzdělávání a odborné přípravy nabízí, skutečně zvýšily zaměstnatelnost studentů, sociální integraci a aktivní občanství; rovněž vyzývá členské státy, aby co nejdříve aby co nejdříve realizovaly doporučení týkající se vzdělávání v rámci evropského semestru a další doporučení Komise;
18. zdůrazňuje úlohu Evropského sociálního fondu (ESF) při podpoře investic do vzdělávání a odborné přípravy, získávání dovedností a celoživotního učení; vyzývá proto důrazně k tomu, aby byl zaručen celkový minimální podíl prostředků pro ESF ve výši 25 % rozpočtu určeného na politiku soudržnosti; domnívá se rovněž, že je důležité, aby členské státy zvýšily informovanost svých vzdělávacích institucí o jiných možnostech financování z EU pro vzdělávací účely;
19. vyzývá Komisi, aby sledovala, zda členské státy podnikly nezbytné kroky k reformě svých systémů vzdělávání s cílem splnit výše uvedené cíle.

VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	20.6.2013
Výsledek konečného hlasování	+ : 38 - : 2 0 : 2
Členové přítomní při konečném hlasování	Regina Bastos, Edit Bauer, Heinz K. Becker, Jean-Luc Bennahmias, Phil Bennion, Philippe Boulland, Milan Cabrnock, David Casa, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Derek Roland Clark, Marije Cornelissen, Emer Costello, Frédéric Daerden, Karima Delli, Sari Essayah, Richard Falbr, Thomas Händel, Marian Harkin, Nadja Hirsch, Stephen Hughes, Danuta Jazłowiecka, Martin Kastler, Jean Lambert, Verónica Lope Fontagné, Olle Ludvigsson, Thomas Mann, Csaba Óry, Sylvana Rapti, Licia Ronzulli, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Jutta Steinruck, Traian Ungureanu, Inês Cristina Zuber
Náhradník(ci) přítomný(i) při konečném hlasování	Georges Bach, Jürgen Creutzmann, Kinga Göncz, Jelko Kacin, Jan Kozłowski, Svetoslav Hristov Malinov, Evelyn Regner, Birgit Sippel

VÝSLEDEK KONEČNÉHO HLASOVÁNÍ VE VÝBORU

Datum přijetí	17.9.2013
Výsledek konečného hlasování	+: 21 -: 5 0: 2
Členové přítomní při konečném hlasování	Zoltán Bagó, Malika Benarab-Attou, Piotr Borys, Jean-Marie Cavada, Silvia Costa, Santiago Fisas Ayxela, Mary Honeyball, Petra Kammerevert, Emma McClarkin, Emilio Menéndez del Valle, Martina Michels, Marek Henryk Migalski, Katarína Neveďalová, Doris Pack, Chrysoula Paliadelis, Monika Panayotova, Gianni Pittella, Marie-Thérèse Sanchez-Schmid, Marietje Schaake, Marco Scurria, Hannu Takkula, László Tőkés, Helga Trüpel, Gianni Vattimo, Marie-Christine Vergiat, Sabine Verheyen
Náhradník(ci) přítomný(i) při konečném hlasování	Ivo Belet, Hans-Peter Martin, Claudiu Ciprian Tănăsescu
Náhradník(ci) (čl. 187 odst. 2) přítomný(i) při konečném hlasování	Preslav Borissov